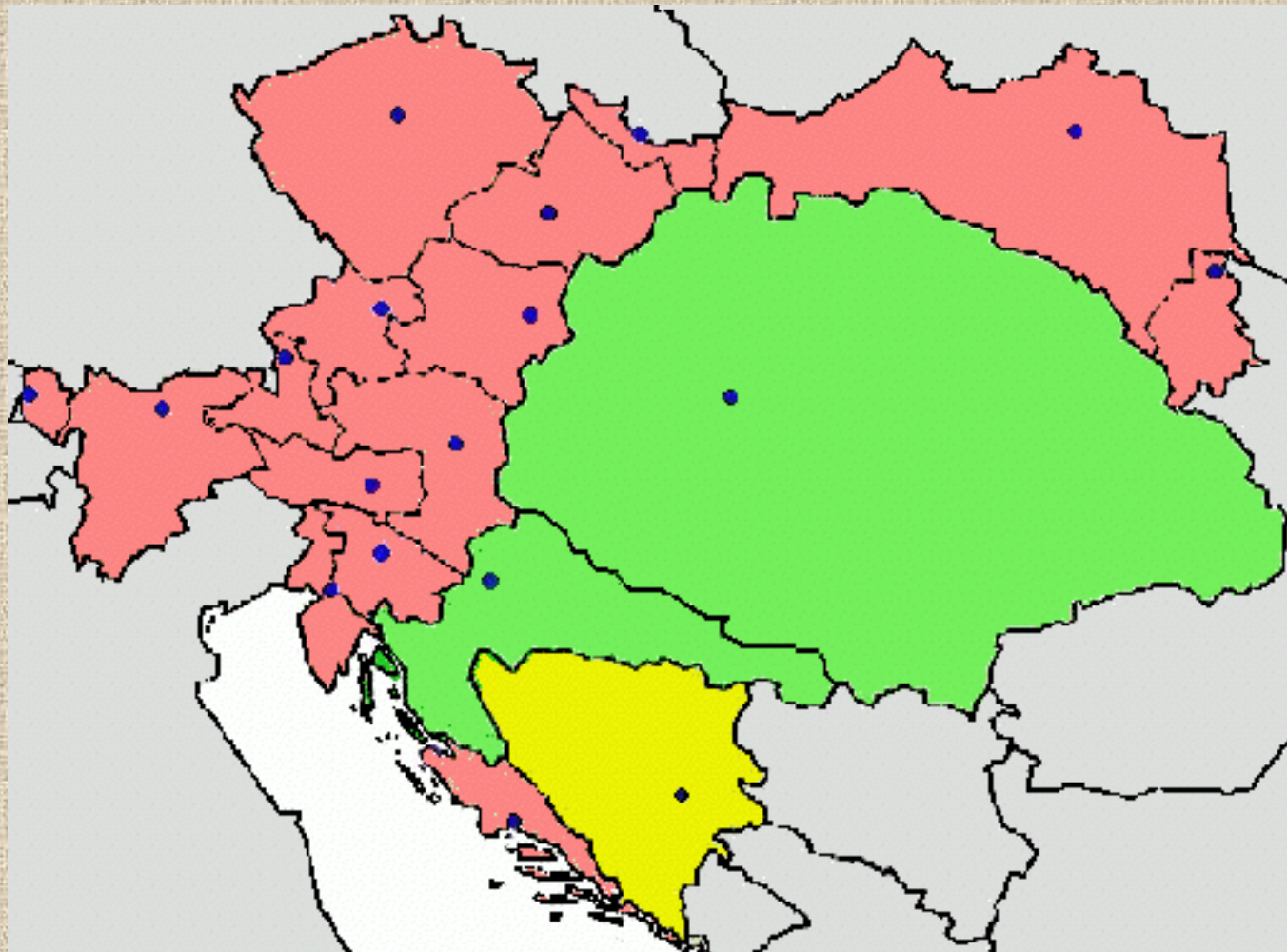

**Česká společnost v 70.-90.
letech 19. století**

Rakousko-uherské vyrovnání 1867

- pro Čechy rakousko-uherské vyrovnání r. 1867 - zklamáním - zesiluje státoprávní boj - tábory lidu, diskuse na zemském sněmu - čeští vlastenci se snažili donutit císaře, aby přijal podobné vyrovnání i pro Čechy (rozdělení Předlitavska, posílení svobod českého království)
- **čeští aktivisté navrhli r. 1871 tzv. fundamentální články (fundamentálky) - pokus o česko - rakouské vyrovnání - nebyly přijaty - rozčarování, dočasný útlum politického života**

- **1873** se část českých politiků (**staročeši** - Rieger, Palacký) rozhodla **pro pasivní politiku** - přestali docházet do zemského sněmu a na říšskou radu
- toto rozhodnutí kritizováno **mladočechy** (Karel Sladkovský, bratři Grégrové,...)
- **1874** se mladočeši vydělili jako samostatná strana (**Národní strana svobodomyslná**) - příznivci podnikatelé, inteligence, studenti, pevnější organizace, jasně formulovaný program : účast na sněmu, prohloubení občanských práv - všeobecné hlasovací právo pro muže, vypjatý nacionalismus

- postupně se prosadil názor mladočechů - **1878** - **znovu zahájena aktivní politika**, čeští poslanci se vrátili do říšské rady
- zde u moci hrabě **Taaffe** (min. předseda) 1879 - 1893 ač konzervativec, oddaný císaři uvědomuje si, že stabilitu je třeba získat i za cenu drobných ústupků
- čeští politici tento postup akceptují a využívají - **drobečková politika** :
- **Stremayerova jazyková nařízení** (úřady na německá podání odpovídají německy a na česká česky) - **1880**
- rozšíření sítě českých škol, **rozdělení pražské univerzity** na českou a německou část - **1882**

- v okruhu vědců kolem UK - malé nové politické uskupené - **realisté**, Karel Kramář, Josef Kaizl, **TGM** - profesor sociologie a filozofie, snaží se vklínit mezi staročechy (příliš provládni, ústupní) a mladočechy (příliš radikální a národnostně vypjatí) - snaha prosadit moderní, národnostně střízlivý program, jejich postoje patrné např. z bojů o RKPS , hilsneriáda - ve atmosféře vypjatého nacionalismu 80. - 90. let nemají šanci stát se většinovou stranou - do sněmu kandidují pod společnou hlavičkou s mladočechy

- na konci 80. let ztrácejí staročeši jako hlavní zastánci drobečkové politiky podporu veřejnosti, mladočeši je obviňují z nedůstojného posluhování vládě a zahájili proti nim kampaň
- staročeši na poslední chvíli přicházejí s návrhem „punktací“ (1890)- česko-německá dohoda, snaha zajistit stabilitu, plán rozdělit české země podle převažující národnosti na německé a smíšené oblasti - národnostní rozpad země - pro odpor mladočechů a většiny veřejnosti - neprošlo - **1891** - zdrcující porážka staročechů ve volbách
- mladočeši nejsilnější stranou (v čele K. Kramář)

- sílí emancipace Čechů vyvolala obavy mezi německým obyvatelstvem českých zemí - v 80. a 90. letech nacionalistické nálady na obou stranách (říšská rada i pouliční potyčky)
- zjitřenou atmosféru doby odráží **proces s Omladinou (1994)** - politický radikalismus - po demonstracích, rozšiřování letáků - rozsáhlé zatýkání mezi pražskou mládeží, konfident Rudolf Mrva, policejní komisař Václav Olič - vykonstruovaná tajná protistátní skupina Omladina - Alois Rašín, anarchista SKN, socialista František Modráček

- dál se rozšiřuje spektrum politických stran, vedle staročechů, mladočechů a realistů:
- **soc. dem.** - Čechy nejprůmyslovější částí monarchie- od r. 1874 rakouská soc.dem., 1878 - **Československá soc. dem. strana dělnická**
- **Republikánská strana zemědělského a malorolnického lidu - agrární strana (Antonín Švehla)**
- **křesťansko-sociální (katolické - hlavně jižní Morava)**